

น่านามเมืองนคร

อัมมร ชูระเจน

เมืองนครหรือนครศรีธรรมราช เป็นเมืองเก่าแก่โบราณที่สุดเมืองหนึ่งทางภาคใต้ของประเทศไทย มีความสำคัญมาตั้งแต่ก่อนสมัยศรีวิชัย โบราณสถานและโบราณวัตถุหลายอย่างโดยเฉพาะพระบรมธาตุเจดีย์ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของเมืองนครในปัจจุบันนี้เป็นหลักฐานให้เห็นว่าเคยเป็นเมืองเก่ามานานมาก สิ่งเหล่านี้ทำให้ชาวเมืองนครทุกคนมีความรู้สึกภาคภูมิใจมาก เมื่อจะกล่าวถึงเมืองนครจึงมักจะคิดถึงพระบรมธาตุเจดีย์ควบคู่กันไปด้วยเสมอ ประวัติความเป็นมาของโบราณสถานโบราณวัตถุและการเรียกชื่อสถานที่ต่าง ๆ จึงมักจะมีที่มาของชื่อพาดพิงอ้างอิง หรือเกี่ยวข้องกับการสร้างพระบรมธาตุเจดีย์บ้าง การสร้างกำแพงเมืองบ้าง การสร้างเมืองนครบ้าง ตลอดจนถึงด้านการปกครองในสมัยก่อนที่เมืองนครเคยปกครองตนเองอย่างอิสระ หรือบางสมัยก็เป็นเมืองประเทศราชก็มี จึงเห็นว่าที่มาของชื่อต่าง ๆ ในเมืองนครนั้นเป็นเรื่องที่น่าสนใจ ควรที่ชาวนครหรือชาวไทยทุกคนจะได้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของบ้านเมืองของตนไว้สืบไป

ประวัติความเป็นมาของชื่อเมืองนคร หรือคำว่า "นครศรีธรรมราช" นั้นมีที่มาของชื่อในลักษณะคล้ายนิยายขมอ่าน มีเรื่องเล่ากันว่าพระยาโคตสิหราชครองเมืองนครบุรีได้พระทันตธาตุของพระพุทธเจ้าไว้ ต่อมาทำวอังกุตรราชผู้ครองเมืองขันธ์บุรีมีพระประสงค์อยากจะได้พระทันตธาตุนั้น จึงยกกองทัพออกมาชิงชัย พระยาโคตสิหราชได้ยกกองทัพออกต่อสู้รบศึก และได้ส่งโอรสธิดาไว้ว่า ถ้าพระองค์สิ้นพระชนม์ในกองทัพ ก็ขอให้โอรสธิดารับนำพระทันตธาตุหนีไปยังเมืองลังกาให้จงได้ ครั้นเมื่อพระองค์เสียทีแก่ข้าศึกสิ้นพระชนม์ลงจริง ๆ พระโอรสธิดาก็ได้นำพระทันตธาตุลงเรือหนีไป เรือสำเภาก็ติดอับปางลงระหว่างการเดินทาง แต่พระโอรสธิดาชั้นฝั่งได้ทรงเดินบุกป่าฝ่าดงจนถึงหาดทรายแก้ว แล้วฝั่งพระทันตธาตุไว้ ณ

ที่นั่น ต่อมาเมื่อพระมหาเถรพรหมเทพได้พบพระโอรสธิดาและได้ทำนายไว้ว่าพระ
โศกราชจะมาสว่างเมืองที่หาดทรายแก้ว ต่อมาพระยาศรีธรรมมาโศกราชก็ได้สร้าง
และให้ชื่อว่า "ศรีธรรมราชมหานคร" นอกจากสร้างเมืองแล้ว ยังได้สร้างพระ
พระบรมธาตุเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุไว้ในพระบรมธาตุเจดีย์ด้วย ซึ่งปรากฏ
ลักษณะของเมืองนครมาจนปัจจุบันนี้ ต่อมาก็เรียกว่า "นครศรีธรรมราช"

จากประวัติความเป็นมาของชื่อเมืองนครที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นว่า
ที่ควรศึกษาค้นคว้ารวบรวมไว้เป็นหลักฐาน โดยเฉพาะที่มาของชื่อตำบลและหมู่
นครนั้นควรจะมีการศึกษารวบรวมไว้เป็นหลักฐานที่สามารถใช้อ้างอิงได้ เพื่อเป็น
ในการเก็บรักษาและถ่ายทอดวัฒนธรรมของท้องถิ่น อันจะเป็นแนวทางนำไปสู่
สนับสนุนและธำรงไว้ซึ่งสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติด้วย

ประวัติความเป็นมาของนานานามเมืองนครต่อไปนี้ ผู้เขียนได้ทำการศึกษ
จากวิทยากร ในท้องถิ่นแต่ละแห่งโดยตรง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์บันทึกคำเล่า
บันทึกเสียงไว้ทุกคำพูด แล้วถอดคำเล่าออกมาบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นภ
(ภาษาบักซ์ไต) เพื่อมิให้เรื่องราวประเภทนี้สูญหายไป เพราะว่ายังไม่มีผู้ใดได้กร
มีแต่เก็บความรู้ความเข้าใจไว้เป็นลักษณะความจำเท่านั้น ไม่ได้บันทึกเผยแพร่ใ
ไปได้รับทราบด้วย แม้แต่ประชาชนในท้องถิ่นเดียวกันส่วนใหญ่ก็ไม่มีความรู้
บ้านหรือตำบลของตนจึงชื่ออันชื่อนี้ และผู้เขียนก็ได้เคยเปิดเครื่องบันทึกเสียง
วิทยากรบางท่านให้ประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ ฟัง ส่วนใหญ่สนใจฟังมาก และ
รับทราบว่าชื่อนั้นชื่อนี้มีประวัติเป็นมาอย่างไร มีความรู้สึกกระตือรือร้นที่จะทราบ
แสดงว่าชาวเมืองนครเป็นผู้มีความอยากรู้อยากเห็น อยากรับทราบความเป็นมาของท้องถิ่น
แต่ไม่มีหลักฐานที่จะให้ศึกษาค้นคว้าได้ การรวบรวมเรื่องราวประเภทนี้จึงมีส่วน
และกระตุ้นเตือนให้ชาวเมืองนครหรือชาวไทย ได้มีความอยากรู้เกี่ยวกับบ้านเมืองช
ที่จะไปศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับประเทศชาติบ้านเมืองอื่นต่อไป

การเสนอประวัติความเป็นมาของนานานามเมืองนครนี้ ผู้เขียนจะเสนอ
ชื่อตำบล และหมู่บ้านในเขตอำเภอเมืองนครศรีธรรมราชที่ใช้เรียกกันทั่วไป แ
ตามการแบ่งส่วนการปกครองว่าเป็นหมู่ที่เท่าไร และเป็นชื่อที่รวบรวมได้ไม่ค

วิธี
ง
รา
ใน
เรีย
ใน
ระ
ส่ง
หา
ยแ
ทั
มา
นย
กา
เล
ก
ทุก
ขอ
บส
กาน
ใจ
ช
ยัง

ชื่อ

ที่มาย่อ ๆ

บ้านเขามหาชัย

เป็นถิ่นแดนที่รบศึกชนะ

ตำบลคลัง

เคยเป็นที่ทำการเกี่ยวกับการคลังของเมืองนคร

บ้านแคสูง

เป็นที่มีกำแพงเมืองอยู่ด้านหนึ่ง เรียกว่ากำแพงสูง และ
ภายหลังเพี้ยนเป็น แคสูง เพราะมีต้นไม้ชนิดหนึ่ง คือ
ต้นแคต้นสูงใหญ่อยู่มากมายด้วย

บ้านโคกเพ็ง

เคยเป็นบริเวณที่ตั้งฉางข้าวหรือเพ็งข้าวของเจ้าพระยา
นครเพราะเป็นที่สูงเป็นโคกสูง จึงเรียกว่าโคกเพ็ง

บ้านฉาง

เคยเป็นที่ตั้งฉางข้าวของเจ้าพระยานคร ทั้งในตำบลมะ
ม่วงสองต้น และตำบลท่าซัก

ตำบลข้างซ้าย

เคยใช้เป็นสถานที่เลี้ยงช้างเหล่าซ้ายของเจ้าพระยานคร

บ้านถลุงทอง

เคยเป็นบริเวณที่ตั้งเตาสำหรับหลอมทอง หรือหมายถึง
ถลุงทองนั่นเอง

บ้านท่าช้าง

เป็นที่บริเวณท่าหน้าที่ให้ช้างอาบและกินน้ำ

ตำบลท่าเรือ

เคยเป็นท่าเรือใหญ่ที่มีเรือสำเภาบรรทุกวัสดุต่าง ๆ มา
ช่วยในการก่อสร้างพระบรมธาตุเจดีย์

ตำบลท่าวัง

เคยเป็นท่าลงเรือของเจ้านายในวังที่จะออกสู่ทะเล

ตำบลท้ายสำเภา

เคยเป็นที่ที่มีเรือสำเภาแตกเกยตื้นอยู่ เคยพบส่วนท้าย
ของเรือสำเภา

บ้านบ่อโพธิ์

มาจากคำว่า "บ่อพุ" เป็นบ่อที่มีไอระเหยงขึ้นมาเป็นลำสูง
ต่อมาเพี้ยนเสียงเป็นบ่อโพธิ์ หรือเป็นบ่อที่มีต้นโพธิ์
ศักดิ์สิทธิ์อยู่

บ้านบางทวด

เคยเป็นที่อยู่ของทวดคนหนึ่ง ชื่อว่าทวดปู้ชี

บ้านบางหลวง

เคยมีฐานะเป็นตำบลหรือตำบลรองของหลวงหรือรัฐบาล
เป็นทางสัญจรสาธารณะ

ชื่อ	หมายเหตุ
บ้านปากพียง	เคยเป็นสถานที่ๆ พม่ากับไทยรบกันยังต่อสู้กันอยู่คนละ ละฟากฝั่งคลองมาจากคำว่า “พะยั้ง” แล้วเพี้ยนไปเป็น “พียง”
บ้านโพธิ์เสด็จ	เคยเป็นสถานที่พักต้นโพธิ์ที่นำมาจากลังกา เพื่อจะนำไป ปลูกที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร
บ้านศาลามีชัย	เป็นที่ตั้งศาลาสำหรับฉลองชัยชนะสมัยที่เจ้าพระยานคร (น้อย) ยกกองทัพไปรบที่ไทรบุรี จึงเรียกว่าศาลามีชัย
บ้านศาลาสี่หน้า	เป็นบริเวณที่สร้างศาลาออกमुखสี่ด้านที่เจ้าเมืองหรือ กษัตริย์ออกตรวจเยี่ยมทหารที่ตั้งค่ายอยู่
บ้านสว่างถนน	เดิมชื่อว่า “บ้านหลวง” เปลี่ยนให้เป็นมงคลนามเสียใหม่ ว่า “บ้านสว่างถนน”
บ้านไส้ขัน	เล่าว่าเป็นบริเวณที่ชาวบ้านสองหมู่บ้านทะเลาะวิวาทกัน ถึงขั้นตีรันฟันแทง หัวหน้าฝ่ายหนึ่งถูกแทงไล่ทะเลาะออก มา ก็รักษาโดยการจับไล่ใส่คอกไว้ที่เดิมแล้วไส้ขันน้ำใบ เล็กๆ บีคั้นแล้วใช้น้ำมันรักษาสมานแผล จึงเรียก ว่าไส้ขันนั่นเอง
บ้านเสาธง	เคยเป็นที่ตั้งศาลาประทับแรมของรัชกาลที่ ๕ ได้สร้าง เสาธงปักธงไว้ด้วย เสาธงนั้นก็กลายเป็นสัญลักษณ์ของ พื้นที่บริเวณนั้นมาจนปัจจุบันนี้
บ้านเหว็ด	เคยเป็นที่พำนักของทวดเหว็ดที่เป็นงูตัวใหญ่ ถือว่ามี ความศักดิ์สิทธิ์มาก
บ้านหัวอิฐ	เคยเป็นที่ตั้งเตาเผาอิฐที่จะสร้างกำแพงเมืองนคร ตรง บริเวณสะพานนครน้อยในปัจจุบัน

๒. ประวัติความเป็นมาของนานานามที่มาจากลักษณะภูมิประเทศ

ชื่อบ้าน บ้านจันทุน

ผู้เล่า นายถวิล ผลใหม่

คำเล่า

... คำว่า "จันทุน" นี้จะครบตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานนั้นไม่มี คำว่าจันทุน ซึ่งแปลว่า ตัวน้ำนอง ตัวน้ำนองเป็นชื่อไม้ชนิดหนึ่ง ถ้ามาสันนิษฐานว่าในเมื่อ จันทุนไม่มีในพจนานุกรม มาสันนิษฐานตามภาษาบ้านหรือภาษาปากซ์ใต้ของเราว่า จันทุนหรือ จันทุนนี้แปลว่า "มาก" คันนี้ คำว่ามากนี้ผมสันนิษฐานว่า คือชาวบ้านนี้แหละครบคุณสมบัติ สมบูรณ์ด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหารต่าง ๆ จึงเห็นว่าหมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านที่สมบูรณ์ด้วยข้าวปลาอาหาร เกลือออกมสมบูรณ์ จึงให้ชื่อว่า "จันทุน" เท่าที่ผมทราบส่วนใหญ่ทำนา ถัดจากเนินนี้ไปเป็นทุ่งนาทางนั้นเลย ...

ประวัติความเป็นมาของนานานามอื่น ๆ ที่มาจากลักษณะภูมิประเทศ

ชื่อ

ที่มาย่อ ๆ

บ้านขวางตะวันตก

ที่ตั้งขวางทางหน้าขวางตะวัน

บ้านขวางตะวันออก

ที่ตั้งขวางทางหน้าขวางตะวัน อยู่ตรงข้ามกับบ้านขวางตะวันตก

บ้านคลองซุด

ที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมคลองที่ประชาชนช่วยกันซุด ชื่อว่า คลองซุด

บ้านคลองดิน

เป็นคลองที่ไม่มีน้ำเพราะถูกถมด้วยดินเสียแล้ว แต่ยังเป็นรูปคลองอยู่

บ้านชัน

เป็นบริเวณที่เป็นฝั่งคลองสูงชันมากกว่าแถบอื่น ๆ

บ้านตรอก

พื้นที่มีทางน้ำเล็กๆ เรียกกันว่า "ตรอกน้ำ"

บ้านตากแดด

พื้นที่ตั้งอยู่ในที่โล่งแจ้ง มีต้นไม้เป็นป่าละเมาะ

บ้านต้นนา

เป็นหมู่บ้านอยู่ทางทิศเหนือของทุ่งนา

บ้านท่าข้าม

มีคลองท่าเรือและเป็นที่ย่ำคลอง โดยใช้เรือในสมัยก่อน ปัจจุบันสร้างสะพานข้ามคลองแล้ว

ชื่อ	ทนายย่อ ๆ
บ้านท่าดิน	มีท่าเรืออยู่ทางทิศเหนือบนฝั่งคลองท่าวัง
บ้านท่าแพ	มีท่าหน้าที่มีแพข้ามคลองมาก่อน ปัจจุบันมีสะพาน
ตำบลท่าไร่	ทั้งสองฝั่งคลองหาทางที่จะลงเรือยากมาก ต้องเดินพา ร่ายไปร่ายมา
บ้านทุ่งหลด	เป็นชื่อมาจากคำว่า “ทุ่งสลดใจ” เพราะลักษณะภูมิ- ประเทศเป็นที่ราบลุ่มมาก ทางเดินสัญจรไปมาลำบากกว่า สลดใจยิ่งนักเพี้ยนมาเป็นทุ่งหลด
บ้านนพเตียน	ลักษณะพื้นที่ในบริเวณนี้มีท่านบงกชที่ประชาชนสร้าง ขึ้น เป็นลานกว้างราบเรียบหรือเตียนโล่ง
บ้านนอกไร่	มีบริเวณที่ราบใหญ่สำหรับทำไร่กัน แต่ตั้งบ้านเรือนอีก แห่งหนึ่งแยกจากที่ท่าไร่ จึงเรียกว่านอกไร่
ตำบลนา	เป็นบริเวณที่มีทุ่งนามาก เคยเป็นที่ที่ใช้ประกอบพิธี แรกนาขวัญของเมืองนครศรีธรรมัก่อน
บ้านนาตอ	มีภูมิประเทศที่ประชาชนเคยหักร้างทางพงเพื่อจะปรับพื้นที่ ให้เป็นทุ่งนา โดยมีการขุดตอไม้ออกเป็นจำนวนมาก เรียกว่า นาตอ
ตำบลนาทราย	ลักษณะพื้นที่เป็นทุ่งนาที่มีพินดินเป็นทราย
ตำบลนาพุ	ลักษณะพื้นที่เป็นทุ่งนาที่ลึกมาก เป็นที่ราบลุ่ม
ตำบลนาปล้ม	มีทุ่งนาที่ผลิตผลดีมาก เป็นที่น่าปล้มใจ
บ้านนารี	มีทุ่งนาเป็นแถบยาวเหยียดไป บัณฑิตเรียกว่า “ยาวรี” หรือนายาวรีนั่นเอง หรือเป็นดินที่มีผู้หญิงสวยงามกว่า ท้องอื่น ๆ
ตำบลนาสาร	พื้นที่เป็นทุ่งนา ทำนาได้ผลดี เมล็ดข้าวสวยงามมาก
บ้านน้ำพุ	มีบริเวณที่เคยมีน้ำพุขึ้นจากพื้นดินมากมายหลายแห่ง
บ้านบางควาย	มีพื้นที่ที่เคยเป็นทุ่งสงวนไว้เลี้ยงควาย

บ้านบางใหญ่	มีพื้นที่เคยเป็นปากน้ำกว้างขนาดใหญ่กว่าที่อื่น ๆ
ตำบลปากนคร	เป็นปากน้ำที่ติดต่อกับตัวเมืองนคร โดยมีคลองที่ติดต่อกับทะเลได้
บ้านปากนครบน	มีหมู่บ้านเรือนที่ตั้งอยู่ทางตอนบนของปากน้ำปากนคร
บ้านปากน้ำปากนคร	มีลักษณะภูมิประเทศเป็นปากแม่น้ำที่มีลำคลองไปสู่เมืองนครได้
บ้านปากพญาฝั่งต้น	เป็นปากน้ำใหญ่อยู่ทางทิศเหนือ
บ้านปากพญาฝั่งหัวนอน	เป็นปากน้ำใหญ่อยู่ทางทิศใต้
ตำบลปากพูน	มีพื้นที่นงอกออกไปในทะเลเป็นระยะทางไกล
บ้านปากสระ	มีพื้นที่อยู่ใกล้ ๆ กับสระใหญ่แห่งหนึ่ง
บ้านย่านซ้อ	บริเวณพื้นที่อยู่บนฝั่งคลองที่ไม่คดเคี้ยวเลย
บ้านสามดอน	ได้ตั้งบ้านเรือนอยู่บนที่ดอนสามแห่งอยู่ใกล้เคียงกัน นอกนั้นเป็นทุ่งนาทั้งหมดล้อมรอบอยู่
บ้านหนองหนอน	มีหนองน้ำใหญ่มีปลาชุกชุมมาก ถึงฤดูร้อนน้ำแห้งปลาตายเกลื่อนในหนองมีตัวหนอนกัดกินปลาน้ำเค็มไปหมด
บ้านหนองบัว	มีหนองน้ำใหญ่อยู่แห่งหนึ่ง และได้ปลูกบัวเต็มหนอง
บ้านหัวทะเล	บริเวณเคยเป็นฝั่งทะเลมาก่อน แต่ปัจจุบันเป็นที่ราบสูงติดกับที่ราบลุ่ม
บ้านหัวท่า	มีทางแยกของสายน้ำคือขุดคลองแยกออกไปสามสาย ตรงทางแยกนั้นเป็นที่ชุมนุมเรือที่มาจากอำเภอฉานสกา
บ้านห้วยขุ้ง	มีห้วยอยู่ห้วยหนึ่งเคยมีนกยูงมากแถบริมห้วย
บ้านห้วยระย้า	ภูมิประเทศเต็มไปด้วยลำห้วยแยกไปหลายสาย

๓. ประวัติของนานานามที่มาจากชื่อต้นไม้

ชื่อบ้าน ตำบลท่าม่วง
 ผู้เล่า พระครูวุฒิธรรมสาร (ธรรมสารโร)
 คำเล่า

ความจริงท้องถิ่นละแวกบ้านและตำบลนี้เขามชื้อเรียกมาจากแหล่งซึ่งมีชื่อและมีสิ่งของเป็นหลักเกณฑ์ให้ชื่อท้องถิ่นนั้น ๆ ตำบลท่าม่วงตามความเป็นมาเดิม ซึ่งกลายเป็นตำบลก็หมายถึงวัตถุในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งเป็นหลักสำคัญของท้องถิ่น ตำบลท่าม่วงมีสายคลองลำน้ำเรียกว่าขุนน้ำท่าม่วงนับมาตั้งแต่เดิม ที่ได้เรียกขุนน้ำท่าม่วงเพราะต้นน้ำซึ่งอยู่แถบภูเขาชะงว่งเขาเตี้ยวัน เขาเรียกบ้านท่าม่วง เพราะคนได้ไปตั้งรกรากในท้องถิ่นนั้น ก็หมายความว่า มีต้นไม้จิวปรากฏอยู่ที่นั่นแล้วทำตรงนั้นเป็นท่าที่ลงอาบ เป็นท่าที่คนอาศัยริมคลองนั้นมีต้นจิวเป็นความหมาย จึงเรียกว่าท่าม่วง . . . หมายความว่าสายน้ำที่นั้น ซึ่งมีต้นจิวเป็นหลักอยู่แล้วก็เรียกว่าขุนน้ำท่าม่วงมาก่อนก่อนที่จะตั้งตำบลลงในท้องถิ่นนี้ ซึ่งมีบริเวณคลองน้ำและดินที่เรียกว่าท่าม่วงวัดคืออยู่ในท้องถิ่นนี้ จึงเรียกว่าตำบลท่าม่วง และสายน้ำนั้นก็เป็นสายไหลออกลงไปทางทิศตะวันออก ในบริเวณของสายน้ำคลองท่าม่วงทั้งสายนี้เป็นตำบลท่าม่วงตลอดสาย เลยเรียกว่าตำบลท่าม่วงตลอดสายนั้นจะเรียกว่าตำบลท่าม่วง

ประวัติความเป็นมาของนานานามอื่น ๆ ที่มาจากต้นไม้

ชื่อ	หมายเหตุ
บ้านกอกจันทน์	มาจากชื่อต้นจันทน์
บ้านแคสูง	มาจากชื่อต้นแค
บ้านโลกทึง	มาจากชื่อต้นทึง หรือกาเกทึง
บ้านตาล	มาจากชื่อต้นตาล
บ้านท้ายสำเภา	มาจากชื่อต้นท้ายเภา
บ้านทุ่งโหนด	มาจากชื่อต้นตาล (ต้นโหนด)
บ้านนบเตียน	มาจากชื่อต้นเตียน
บ้านนาเคียน	มาจากชื่อต้นตะเคียน

ชื่อ	หมายเหตุ
บ้านนาจุด	มาจากชื่อต้นจุด
บ้านบ่อโพธิ์	มาจากชื่อต้นโพธิ์
บ้านบางจาก	มาจากชื่อต้นจาก
บ้านบางพุทรา	มาจากชื่อต้นพุทรา
บ้านบางมะขาม	มาจากชื่อต้นมะขาม
บ้านบางเตย	มาจากชื่อต้นเตย
บ้านป่ายาง	มาจากชื่อต้นยาง
บ้านโพธิ์	มาจากชื่อต้นโพธิ์
ตำบลโพธิ์เสด็จ	มาจากชื่อต้นโพธิ์
บ้านมะม่วงขาว	มาจากชื่อต้นมะม่วง
บ้านมะม่วงงาม	มาจากชื่อต้นมะม่วง
บ้านมะม่วงตลอด	มาจากชื่อต้นมะม่วง
ตำบลมะม่วงสองต้น	มาจากชื่อต้นมะม่วง
บ้านไม้แดง	มาจากชื่อต้นไม้แดง
บ้านยางเตย	มาจากชื่อต้นยาง
บ้านสาकु	มาจากชื่อต้นสาकु
บ้านไสมะม่วง	มาจากชื่อต้นมะม่วง
บ้านไสมะปราง	มาจากชื่อต้นมะปราง
บ้านหมน	มาจากชื่อต้นหมน
บ้านหัวจาก	มาจากชื่อต้นจาก
บ้านหัวตรุด	มาจากชื่อต้นตรุด
บ้านหัวเทียน	มาจากชื่อต้นหัว
บ้านชะเอียน	มาจากชื่อต้นชะเอียน

๔. ประวัติความเป็นมาของนานานามที่มีที่มาจากชื่อของบุคคล

ชื่อบ้าน ตำบลไชยมนตรี

ผู้เล่า นายสงัด ถาวระ

คำเล่า

ผมถามคนแก่ ๆ เขาว่าเอาสร้อยมาจาก คือตำบลเดิมมันมาเขตนเขาเรียกว่ามัน เป็นแขวง การปกครองสมัยโบราณแรกครั้งเจ้าพระยานครเราอายุไทรพินัน มันเป็นแขวงเขา เรียกแขวงนี้ว่าแขวงไชยมนตรี เมื่อนั้นตำบลนาสาร ตำบลโพธิ์เสด็จพวกนี้ไม่เกิดที่ มันคิด อยู่ในแขวงไชยมนตรีทั้งเพ กำแพงเขาไทรพินันอยู่ในแขวงนี้ แต่ว่าพอจากแขวงมีส่วนย่อย แยกไปไม่ทราบเป็นอายุไทรเป็นหมู่บ้านหรือเป็นนายบ้านสมัยก่อน กำนันหัวหน้าแขวงคนแรก เรียกว่า แก่ชื่อ ขุนไชยมนตรี แก่คนแก่ ๆ แต่แรกจำได้นะครั้นมีขุนไชยมนตรีแล้วกะขุน อินมนตรี บ้านอยู่ข้างที่ทำการแขวง หรือว่าบ้านพวกขุน ๆ พวกนั้น กะอยู่ข้างวัดพระเขียน ตรงนั้น ปล่อยให้วัดพระเขียนขุนอินมนตรี ขุนไชยมนตรีแล้วกะขุนอินมนตรี ขุนอินนั้นเป็นคน สุกท้าย หัวหน้าแขวงคนสุดท้ายเขาเรียกนายแขวง หัวหน้าแขวงไม่ทราบใครเป็นคนสุดท้าย พอพ้นจากนั้นเขาอุปแขวง จัดการปกครองเป็นตำบล กำนันขุนราษฎร์เป็นกำนัน เรียกว่า กำนันคนแรกนะครั้นนะ แต่สร้อยพันปรีอไม่ทราบขุนราษฎร์แล้วกะขุนชิต นั้นแหละเป็นพัน นั้น กำนันพอตั้งเป็นตำบลแล้วนั้น คนแก่ ๆ ว่าไม่ใช่ไม่มีเรื่องไรว่ เป็น "ไชยมนตรี" กะเอา ท้ายชื่อของขุนไชยมนตรีของพวกนั้นแหละ

ประวัติความเป็นมาของนานานามอื่น ๆ ที่มีมาจากชื่อบุคคล

ชื่อ	ที่มาย่อ ๆ
บ้านทวดทอง	มาจากชื่อของทวดผู้หนึ่งชื่อทอง
บ้านทุ่งในสระ	มาจากชื่อของเจ้าของทุ่งนาคือ ทุ่งของนายสระ
บ้านนาปลื้ม	มาจากชื่อของเจ้าของทุ่งนาคือ นานางปลื้ม
บ้านเนก	มาจากชื่อของบุคคลคนหนึ่งชื่อลงเนก
บ้านสวนพล	มาจากชื่อของเจ้าของบ้านผู้หนึ่งคือทวดพล

๕. ประวัติความเป็นมาของนานานามที่มีที่มาจากชื่อวัด

ชื่อบ้าน บ้านแพร์
 ผู้เล่า นายคล้าย ยอดธรรม
 คำเล่า

เหตุที่ได้ชื่อบ้านแพร์ตรงนั้นเขาเรียกว่า วัดพระแวงแต่แรกเป็นวัดแพร์ วัดพระแวงที่หลังเพี้ยนเป็นวัดแพร์ ตั้งเป็นหมู่บ้านก็เรียกว่าบ้านแพร์ . . . วัดแพร์นี้สร้างมานานหลายร้อยปีมาแล้ว หลายชั่วอายุคน มีเจดีย์เรียกวัดตึก ที่ไว้พระแต่แรกนั้น เพิ่งหายไปเมื่อก่อโบสถ์ทำเป็นตึกที่พระแต่แรก เขามีศักดิ์สิทธิ์ ใครพาช้างพาไทรเดินไม่หยุดไหวหยุดไทรหมาได้ไม่ ช้างเล่นตายแหละ ถ้าไม่หยุดไหวหยุดไทรก่อนโนราโนไทรกะไม่ได้ เดินผ่านโนราถ้าว่ามาต้องยกเครื่องยกไทรถวายเขาเรียกวัดศักดิ์สิทธิ์ วัดแพร์แต่แรก เป็นตึกมีซุ้มสามห้องสามองค์พระ

ประวัติความเป็นมาของนานานามอื่น ๆ ที่มีที่มาจากชื่อวัด

ชื่อ	ที่มาชื่อ ๆ
บ้านทุ่งวัดใหม่	มาจากชื่อวัดเก่าแก่แห่งหนึ่งมีชื่อว่าวัดใหม่
บ้านบางสะพาน	มาจากชื่อวัดบางสะพาน
บ้านโพธิ์ทอง	มาจากชื่อวัดโพธิ์ทอง
ตำบลโพธิ์เสด็จ	มาจากชื่อวัดโพธิ์เสด็จ
บ้านขวนแหล	มาจากชื่อวัดขวนแหล
บ้านวัดพระพรหม	มาจากชื่อวัดพระพรหม
บ้านหนองแดน	มาจากชื่อวัดหนองแดน
บ้านหมน	มาจากชื่อวัดหมน

๖. ประวัติความเป็นมาของนานานามทมทมมาจากชื่อของสัตว์

ชื่อบ้าน บ้านบางปู
 ผู้เล่า นายนวล กล่อมจิตร
 คำเล่า

ที่ได้ยินเขาเรียกไอ้เหตุ้เดิมทีเดี๋ยวนั้น พุคแต่ว่าในบางนั้น บางลิกนั้นเข้ามาแต่
 เลโน้น ประมาดสักโต ไม่ได้มันแหละหลายเส้น คำนในบางลิกมีปุมเปียวโหระพ้อม เขา
 ทากินกันโน้น เมื่อก่อน แต่ว่าเดี๋ยวนั้นนคลองมันหักคลองมันบีกเสีย คานปากบางนั้นกะบีก
 กันพอบีก แล้วเหมอมหมค คด้นมันถมเม็คหมค เหมอมหมค เดี๋ยวนั้นไม่มีบางแล้ว คานคลอง
 มันหักปละตั้น แต่มันออกตรงอื่น ชื่อนั้นชื่อเดิมยังชื่อบางปุนั้นแหละ . . .

ประวัติความเป็นมาของนานานามอื่น ๆ ทมทมมาจากชื่อของสัตว์

ชื่อ	ทมทมย่อ ๆ
บ้านช้าง	มาจากชื่อของช้าง
บ้านหนองเข้	มาจากชื่อของจระเข้
บ้านหนองนก	มาจากชื่อนก

๗. ประวัติความเป็นมาของนานานามทมทมมาจากชื่อเครื่องดนตรี

ชื่อบ้าน บ้านเชิงแตระ
 ผู้เล่า นายเพชร ชัยจตุ
 คำเล่า

แต่เมื่อก่อนนั้น เขาเชิงแตระกัน แตระไม้ไผ่ที่เขาทำแล้วเขาแข่งกัน แต่ว่า
 แข่งกับใครนั้นลงหารู้ไม่ เขาเชิงแตระกัน เพราะบ้านนั้นแต่ก่อนนั้นเป็นเชิงเทินสูงอยู่แต่
 เพื่อนที่สูงที่ประชุมชน คานเขาสร้างวัดก็ให้ชื่อวัดเชิงแตระ บ้านกระบ้านเชิงแตระ ชื่อมาจาก
 เครื่องเล่นที่เป็นแตระพินนั้นแหละหลานเหอ ที่เล่นเป็นที่สูงเป็นเชิงเทิน เดี๋ยวนั้นไม่เล่นแล้ว
 ชื่อเชิงแตระตั้งแต่บัดนั้นจนถึงบัดนี้แหละคั้นไผ่กะมีไม้แตระนั้น ไม้เนื้อแข็งเป็นแก่นไม้ทำ
 เสาวเรือนก็ได้ ทำหอไตรทำกับไม้เชิงแตระนั้นแหละ วัดเชิงแตระนี้เป็นไม้แตระชายท่งเป็นท่ง
 ตกปละออกก็เรียกวังแตระเหมือนกัน

๘. ประวัติความเป็นมาของนานานามที่มาจากช่อห้วย หนอง ก

ช่อบ้าน บ้านห้วยน้ำเย็น
ผู้เล่า นายจันทร์ ลิงกรรัตน์
คำเล่า

ช่อห้วยมาได้เป็นช่อบ้าน ห้วยนี้แต่แรกห้วยน้ำเย็น แต่แรกน้ำลึกน้ำเย็น
มันมืด มันตันเสีย คั้นน้ำไหลออกทางนี้ ทางตะวันออก น้ำไม่มีแล้ว หน้าน้ำ
หลอก น้ำมาจากนายาวมาข้ามที่ทางเดินตรงนั้นที่ลุ่มทิศหนึ่ง ข้ามตรงบ้านนั้น ช่อ
น้ำเย็น เดิมที่มาเที่ยวทะเล

สรุปได้ว่าการจำแนกประเภทที่มาของนานานามของช่อตำบลและ
ในเขตอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ๑๒๓ ช่อ รวบรวมประวัติความเป็นมา
ช่อเรื่อง เรียงตามลำดับที่มาของช่อทั้งหมดดังต่อไปนี้

ลักษณะภูมิประเทศ	๕๐ เรื่อง	คิดเป็นร้อยละ	๓๔.๒
ตำนาน	๔๐ เรื่อง	คิดเป็นร้อยละ	๒๗.๔
ช่อต้นไม้	๓๖ เรื่อง	คิดเป็นร้อยละ	๒๓.๖
ช่อวัด	๘ เรื่อง	คิดเป็นร้อยละ	๕.๔
ช่อของบุคคล	๖ เรื่อง	คิดเป็นร้อยละ	๔.๑
ช่อสัตว์	๔ เรื่อง	คิดเป็นร้อยละ	๒.๗
ช่อแม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง	๑ เรื่อง	คิดเป็นร้อยละ	๐.๖
ช่ออื่น ๆ (ช่อเครื่องดนตรี)	๑ เรื่อง	คิดเป็นร้อยละ	๐.๖

จากการศึกษาค้นคว้ามานี้จะได้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของน
ทั้งหลาย พร้อมกับได้ความรู้ในด้านอื่น ๆ ของท้องถิ่นด้วย เช่น ลักษณะภูมิประเทศ
คมนาคม การศึกษาอาชีพความเป็นอยู่ของประชาชน ขนบธรรมเนียมประเพณี
ศาสตร์ สถานที่สำคัญต่างๆ การเปลี่ยนแปลงของสังคม ปัญหาสังคม ภาษ
สร้างมนุษย์สร้างมนุษย์สัมพันธ์ระหว่างกันด้วย

บึง
วัน
น้ำ
ห้วย
บ้าน
๑๔๖
นาม
การ
ประวัติ-
การ